

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΦ' ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

ΟΜΑΔΑ Α'

A1. Να γράψετε τους ορισμούς: Ανόρθωση, Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής, Προσωρινή Κυβέρνηση Κρήτης.

12 μονάδες

A2. Να χαρακτηρίσετε τις επόμενες προτάσεις σωστές ή λανθασμένες.

α) Στη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων, οι πιέσεις που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία, η εμπλοκή της σε διεθνείς υποθέσεις και ο αντίκτυπος της ρωσικής επανάστασης οδήγησαν το εργατικό και το σοσιαλιστικό κίνημα σε ταχύτατη ωρίμανση.

β) Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου.

γ) Η έλλειψη γεωργικών εκτάσεων προς διανομή στους πρόσφυγες υποχρέωσε το κράτος να αναλάβει την κατασκευή μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων, κυρίως στη Στερεά Ελλάδα, και έτσι αυξήθηκαν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις.

δ) Στις 14 Φεβρουαρίου 1913 αφαιρέθηκαν από το φρούριο του Φιρκά οι σημαίες των Μ. Δυνάμεων και της Τουρκίας.

8 μονάδες

B1. Να περιγράψετε τη συμπεριφορά των ομογενών από το 1870 μέχρι το 1900 αναλύοντας τις μορφές και τον χαρακτήρα των επενδύσεών τους.

15 μονάδες

B2. Ποιο ήταν το έργο της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων και πώς αποτιμάται;

15 μονάδες

ΟΜΑΔΑ Β'

Γ. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και το περιεχόμενο του επόμενου πίνακα και των κειμένων που ακολουθούν, να αναφερθείτε στην πορεία του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα και την πρώτη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας - Μ.Ο. δεκαετιών 1860-1870 και 1900-1910

ΠΟΛΗ	1860-1870		1900-1910	
	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Εξαγωγές
Αγροτικά προϊόντα	31%	63%	36%	75%
Βιομηχανικά προϊόντα	24%	7%	30%	2%
Πρώτες ύλες	12%	17%	18%	22%

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

ΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΔΕΡΜΑΤΩΝ

Πιο θεαματική απ' όλες τις άλλες είναι η πτώση των εξαγωγών των κατεργασμένων δερμάτων· εδώ είναι κυρίως που η αδυναμία των ελλήνων κατασκευαστών να διαφοροποιηθούν αισθητά από την παραδοσιακή βιοτεχνία της ευρύτερης περιοχής αποδεικνύεται αποφασιστικός παράγοντας. Πράγματι οι μέθοδοι κατεργασίας δεν διαφέρουν ουσιαστικά, ανάμεσα στα μεγάλα καταστήματα της Ερμούπολης και τα άλλα μικρότερα βυρσοδεψεία που φυτρώνουν λίγο - πολύ παντού, κατά τη δεκαετία του 1880, στα νησιά του Αιγαίου, και κυρίως στη Χίο, τη Σάμο και τη Μυτιλήνη. Έτσι, αν οι δύο απότομες κάμψεις της καμπύλης των εξαγωγών (στα 1866-70 και στα 1876-81) οφείλονται στα πολιτικά γεγονότα, η μακροπρόθεσμη πτωτική τάση τους μαρτυρεί τη σταδιακή απώλεια των αγορών της Μικράς Ασίας, της Μέσης Ανατολής, της Βουλγαρίας - Ρωμυλίας και της Αλβανίας, προς όφελος των ανερχόμενων βιομηχανιών της Χίου - Σάμου, αλλά και της Αλεξάνδρειας. Το γεγονός ότι τα βυρσοδεψεία της Ερμούπολης παράγουν δέρματα καλύτερης ποιότητας, δεν μετράει και πολύ για τους καταναλωτές της περιοχής. Από την άλλη μεριά, οι εξαγωγές δερμάτων στη Ρουμανία, που απορροφούσε μεταξύ 1877 και 1882 το 25-33% του συνόλου των εξαγωγών, εκλείπουν εντελώς "ένεκα του επιβληθέντος βαρέος δασμού" (από τα μέσα της δεκαετίας του 1880).

(Γενικότερα, η μείωση των ανταλλαγών με τη χώρα αυτή αποδίδεται επίσης και στην παρακμή, αριθμητική και οικονομική, των ελληνικών παραιοικιών που άνθιζαν κάποτε στα αστικά κέντρα των παραδουνάβιων περιοχών.)

X. Αγριαντώνη, ΚΕΕ

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΠΟΙΗΣΙΜΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

Πραγματικά, από τα μέσα του αιώνα διαφαίνεται μια ξεκάθαρη τάση πολλαπλασιασμού των εμπορικοποιήσιμων σε βάρος των παραδοσιακών καλλιεργειών που αποβλέπουν στην αυτοκατανάλωση. Η καλλιέργεια των δημητριακών, λόγου χάρη, αυξάνεται με πολύ αργούς ρυθμούς.

..... Αντίθετα, τα αμπέλια, από 9.000 στρέμματα που καλύπτουν το 1835, φτάνουν σε 492.000 στρέμματα το 1861, σε 822.000 το 1881, σε 1.266.000 το 1887, σε 1.350.000 το 1900, για να περιοριστούν, το 1909, σε 1.040.000 στρέμματα.

Η σταφίδα πάλι, που η εκμετάλλευσή της γίνεται από το 1830, από 53.000 στρέμματα που καλύπτει το 1861 φτάνει τα 468.000 το 1887, τα 700.000 στρέμματα το 1900, και το 1909 πέφτει στα 577.000 στρέμματα. Η ελιά, καλύπτει το 1835 τα 250.000 στρέμματα, το 1881 τα 1.829.000 και το 1900 καθώς και το 1909 τα 2.600.000 στρέμματα. Τέλος, οι καλλιέργειες του καπνού και του βαμβακιού, που το 1830 ήταν ανύπαρκτες ή περιθωριακές, από το 1870-1880 αρχίζουν να επεκτείνονται.

Καθοριστικό στοιχείο στάθηκε η ανάπτυξη μιας φυσικής διεξόδου για τα εξαγωγίμα αγροτικά προϊόντα: το λάδι, ο καπνός, τα σύκα και κυρίως η σταφίδα, βρήκαν στην αγορά της δυτικής Ευρώπης ένα πεδίο συνεχώς διευρυνόμενο. Βασική σημασία είχε η σταφίδα: η καλλιέργειά της είχε επεκταθεί σ' ολόκληρη την Πελοπόννησο: Με τις ευλογίες του Κράτους, της εμπορικής αστικής τάξης και του χρηματιστικού κεφαλαίου, που έλεγχε τα κυκλώματα, οι αγρότες υποτάχθηκαν στις αντικειμενικές απαιτήσεις της παγκόσμιας αγοράς. Στο τέλος του περασμένου αιώνα αν η Ελλάδα δεν ήταν χώρα μονοκαλλιέργειας, είχε γίνει σχεδόν χώρα μονοεξαγωγής, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 50% των εξαγωγών για όλο το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα.

Κ. Τσουκαλά, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σσ. 91-92, ΚΕΕ

25 μονάδες

Δ. Με βάση τις πληροφορίες του επόμενου κειμένου και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στα προοδευτικά και τα συντηρητικά στοιχεία του Συντάγματος του 1844.

Προοδευτικά και αντιδραστικά άρθρα του Συντάγματος

Αν κι αυτός ακόμα ο Καρολίδης παραδέχεται πως «το καθόλου ελάττωμα ή αμαρτία του Συντάγματος του 1843 είναι ότι τούτο δεν ήτο εις άκρον φιλελεύθερον, εις άκρον ριζοσπαστικόν, οιον μόνον το συνταγματικόν πολίτευμα ηδύνατο να υπάρχη και να ζη εν Ελλάδι» (τ. γ', σ. 79) βρίσκομε στο κεφάλαιο «Περί δημοσίου δικαίου των Ελλήνων» άρθρα όπως αυτά:

Άρθρο 3. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου και συνεισφέρουσιν αδιακρίτως εις τα δημόσια αναλόγως της περιουσίας των.

Άρθρο 4. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστος· ουδείς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ή άλλως πως περιορίζεται ειμή οπότεν και όπως ο Νόμος ορίζει.

Άρθρο 8. Η κατοικία εκάστου είναι άσυλον· ουδεμία κατ' οίκον έρευνα ενεργείται ειμή οταν και όπως ο Νόμος διατάσση.

Άρθρο 9. Εν Ελλάδι ούτε πωλείται ούτε αγοράζεται άνθρωπος. Αργυρώνητος ή δούλος παντός γένους και πάσης θρησκείας είναι ελεύθερος άμα πατήση επί Ελληνικού εδάφους.

Άρθρο 13. Αι βάσανοι και η γενική δήμευσις απαγορεύονται.

Άρθρο 14. Το απόρρητον των επιστολών είναι απαραβίαστον.

Λογαριάζουμε πως αξίζει ακόμα να μνημονέψουμε και τούτα εδώ τα άρθρα από το κεφάλαιο του Συντάγματος για τη δικαστική εξουσία:

Άρθρο 87. Οι δικασταί καθώς και τα ψήφον έχοντα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου θέλουν είσθαι ισόβιοι, μη δυνάμενοι να παυθώσιν άνευ δικαστικής αποφάσεως.

Άρθρο 89. Ουδείς αφαιρείται άκων του παρά του Νόμου ωρισμένου εις αυτόν δικαστού· όθεν δικαστικά επιτροπαί και έκτακτα δικαστήρια υφ' οιονδήποτε όνομα δεν επιτρέπεται να συστηθώσι.

Άρθρο 93. Τα πολιτικά εγκλήματα δικάζονται υπό των ενόρκων· ωσαύτως και τα του τύπους, οσάκις ταύτα δεν αφορώσι τον ιδιωτικόν βίον.

Κοντά όμως στα προοδευτικά αυτά άρθρα υπάρχουν άλλα, που έδωσαν στον Όθωνα και στην κλίκα του το τυπικό δικαίωμα να καταντήσουν το Σύνταγμα παρωδία.

Το άρθρο 15 έλεγε: «Η νομοθετική εξουσία ενεργείται συνάμα υπό του Βασιλέως, της Γουλής και της Γερουσίας». Και το άρθρο 18 διευκρίνιζε πως εάν πρότασις Νόμου απορριφθή υπό μιας των τριών νομοθετικών δυνάμεων, δεν παρουσιάζεται εκ νέου εις την αυτήν βουλευτικήν σύνοδον». Δηλαδή, κι αν ακόμα ένας νόμος ψηφιζόταν κι από τη Βουλή κι από τη Γερουσία, ο βασιλιάς είχε απόλυτο δικαίωμα να μην τον εγκρίνη. Και πραγματικά: Ο Όθων, αφού πριν ταλαιπωρούσε τους αρμόδιους υπουργούς με τις αντιρρήσεις του, λίγους από τους νόμους υπέγραφε, άλλους τους απέρριπτε και τους περισσότερους τους κρατούσε, μήνες και χρόνια, πάνω στο γραφείο του, με τη δικαιολογία πως δε σχημάτισε ακόμα γνώμη.

Το άρθρο 20 αναγνώριζε πως «η εκτελεστική εξουσία ανήκει εις τον Βασιλιά, ενεργείται δε δια των παρ' αυτού διοριζομένων υπουργών». Κι ο Όθων έλεγε: «Εγώ λοιπόν διατάζω και οι υπουργοί πρέπει να υπουκούν».

Το άρθρο 25 όριζε: «Ο Βασιλεύς είναι ο ανώτατος άρχων του Κράτους, άρχει των κατά ξηρά και κατά θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει πόλεμον, συνομολογεί συνθήκας ειρήνης, συμμαχίας και εμπορίας· ανακοινώνει δε αυτάς εις την Βουλήν και την Γερουσίαν μετά των αναγκαίων διασαφήσεων, άμα το συμφέρον και η ασφάλεια του Κράτους το επιτρέψουν». Ο Όθων ερμηνεύοντάς το κατά πως ήθελε, υποστήριζε πως η εξωτερική πολιτική ήταν δικό του χωράφι και όχι της κυβέρνησης. Διαπραγματευόταν με τις ξένες Δυνάμεις τις τύχες του τόπου μας, χωρίς μάλιστα ν' ανακοινώνει τις ενέργειές του στη Βουλή και στη Γερουσία, γιατί ποτέ βέβαια δεν το «επέτρεπε το συμφέρον και η ασφάλεια του Κράτους».

[...] Το άρθρο 24 έλεγε: «Ο Βασιλεύς διορίζει και παύει τους υπουργούς αυτού». Σ' αυτό ακριβώς στηρίχθηκε ο Όθων για να παραμερίζη ολότελα τη λαϊκή θέληση. Διόριζε λοιπόν κι έπαυε τους υπουργούς του σύμφωνα με τα προσωπικά του συμφέροντα κι ανεξάρτητα αν είχαν ή δεν είχαν την υποστήριξη της πλειοψηφίας της Βουλής. [...]

Κι όλα αυτά όχι μονάχα τα ονόμαζε ο Όθων σύνταγμα αλλά καμάρωνε κιόλας «ότι με ιεράν ευλάβειαν το ετηρούσε»!

Αφού και το Σύνταγμα του 1844 έδωσε τέτοια στηρίγματα στη βασιλική κακοπιστία, έχει δίκιο ο Πετρακάκος όταν λήη πως η Εθνοσυνέλευση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου υπήρξε «συντηρητική μέχρις απιστεύτου» (τ. β' σ. 420), κάτι που, όπως είπαμε, το παραδέχεται και ο Καρολίδης.

Δημ. Φωτιάδης, Τα φοβερά ντοκουμέντα, 3^η Σεπτεμβρίου 1843, σ.175-177

[Σ.Σ. Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία του κειμένου κι έχει προσαρμοστεί στο μονοτονικό σύστημα]